

Na osnovu Odluke Vijeća Medicinskog fakulteta o formiranju Komisije za doktorske studije, broj: 392/7 od 21.02.2019. godine a u skladu sa tačkom 3.5 Vodiča za doktorske studije UCG-Centar za doktorske studije, nakon razmatranja ispunjavanja uslova za prijavu teme doktorske disertacije i poštujući princip kopetentnosti, Komisija za doktorske studije dostavlja Vijeću Medicinskog fakulteta

INICIJALNI PRIJEDLOG
sastava Komisije za ocjenu prijave doktorske disertacije

1. Kandidat: **dr med Borislav Đurišić**

2. Tema istraživanja: **«Metodološki pristup identifikaciji faktora rizika za depresiju u studentskom stanovništvu i dizajn alata za skrining»**

3. Komisija za ocjenu prijave doktorske disertacije:

- **Prof. dr Lidija Injac Stevović**, vanredna profesorica Medicinskog fakulteta Univerziteta Crne Gore - predsjednik
- **Prof. dr Srđan Milovanović**, redovni profesor Medicinskog fakulteta Univerziteta u Beogradu (mentor)
- **Prof. dr Agima Ljaljević**, redovni profesor Medicinskog fakulteta Univerziteta Crne Gore, (komentor – član)
- **Prof. dr Dragan Laušević**, redovni profesor Medicinskog fakulteta Univerziteta Crne Gore, član
- **Prof. dr Olivera Vuković**, vanredna profesorica Medicinskog fakulteta Univerziteta u Beogradu

MEDICINSKI FAKULTET
Komisija za doktorske studije

Prof. dr Filip Vukmirović

PRIJAVA TEME DOKTORSKE DISERTACIJE

OPŠTI PODACI O DOKTORANDU	
Titula, ime i prezime	dr Borislav Đurišić
Fakultet	Medicinski fakultet Podgorica
Studijski program	Medicina
Broj indeksa	10/14
Ime i prezime roditelja	Boris Đurišić, Branka Đurišić
Datum i mjesto rođenja	26.12.1980
Adresa prebivališta	Školska 54, 81400 Nikšić
Telefon	+382 69 352 288
E-mail	borislav.djurisic@gmail.com
BIOGRAFIJA I BIBLIOGRAFIJA	
Obrazovanje	Univerzitet u Beogradu Medicinski fakultet, specijalizacija iz Psihijatrije 2015-2020. Položio sa ocjenom 5 Univerzitet Crne Gore Medicinski fakultet Podgorica, doktorske studije 2014 – u toku Univerzitet Crne Gore Medicinski fakultet Podgorica, osnovne studije 1999 – 2010. god. Prosječna ocjena 8,45 Gimnazija "Stojan Cerović" Nikšić 1995 – 1999. god. Odličan uspjeh Osnovna škola "Milija Nikčević" Nikšić 1987 – 1995. god. Odličan uspjeh
Radno iskustvo	J.Z.U. Opšta bolnica Nikšić Psihijatar 2020 - Univerzitet Crne Gore, Medicinski fakultet Podgorica Saradnik na predmetu Anatomija I 2015 – 2016. god. J.Z.U. Opšta bolnica Nikšić specijalizant psihijatrije 2015 – 2020. god.

	Zavod za hitnu medicinsku pomoć Crne Gore doktor medicine 2012 – 2014. god. J.Z.U. Dom zdravlja Nikšić Pripravnički staž 2011 – 2012. god. Univerzitet Crne Gore, Medicinski fakultet Podgorica Demonstrator na predmetu Anatomija I 2002 – 2003. god.
Popis radova	Nemam objavljenih radova.
NASLOV PREDLOŽENE TEME	
Na službenom jeziku	METODOLOŠKI PRISTUP IDENTIFIKACIJI FAKTORA RIZIKA ZA DEPRESIJU U STUDENTSKOM STANOVNIŠTVU I DIZAJN ALATA ZA SKRINING
Na engleskom jeziku	METHODOLOGICAL APPROACH TO THE IDENTIFICATION OF RISK FACTORS FOR DEPRESSION IN THE STUDENT POPULATION AND DESIGN OF A SCREENING TOOL
Obrazloženje teme	
Depresija ili veliki depresivni poremećaj, česta je i ozbiljna bolest koja negativno utiče na emocije, način razmišljanja i na ponašanje (1). Bek je postulirao da pacijente sa izraženom depresijom karakteriše tipična kognitivna trijada: negativno mišljenje o sebi, o svijetu i o budućnosti (2). Hag i saradnici takode ukazuju da depresivne osobe karakteriše negativno razmišljanje prvenstveno o sebi: pojačana samokritičnost, niže samopoštovanje, manje pozitivnih i više negativnih pridjeva u samoopisu, i veća neslaganja samoopisa sa idealnim selfom (3). Simptomi depresije mogu varirati od blagih do teških i mogu uključivati: Osjećaj tuge ili depresivno raspoloženje, gubitak interesa ili uživanja u stvarima i aktivnostima u kojima se nekada uživalo, promjene u apetitu - gubitak težine ili dobijanje na težini bez veze s dijetom, problemi sa spavanjem ili previše spavanja, gubitak energije ili povećan umor, povećanje besciljne tjelesne aktivnosti (npr. Nemogućnost mirnog sjedenja, koračanja, rukovanja) ili usporenih pokreta ili govora (ove radnje moraju biti dovoljno ozbiljne da bi ih drugi mogli promatrati), osjećaj bezvrijednosti ili krivice, poteškoće u razmišljanju, koncentraciji ili donošenju odluka. misli o smrti ili samoubistvu (1). Procjenjuje se da depresija pogađa jednu od 15 odraslih osoba (6,7%) u bilo kojoj godini. A svaka šesta osoba (16,6%) doživjet će depresiju u nekom trenutku svog života. Depresija se može pojaviti u bilo kojem trenutku, ali u prosjeku se prvi put pojavljuje u kasnim tinejdžerskim godinama do sredine 20-ih. Žene imaju veću vjerovatnoću od muškaraca da dožive depresiju. Neke studije pokazuju da će trećina žena doživjeti veliku depresivnu epizodu tokom svog života (4). Postoje brojni faktori koji povećavaju rizik za nastanak depresije. Savremeni trendovi liječenja sve više stavljaju akcenat na blagovremenoj prevenciji, pa je stoga dolazi do povećanog interesovanja za definisanje faktora rizika.	

Pregled istraživanja

Brojna istraživanja su pokazala da iako kod bliskih rođaka depresivne osobe je povećana učestalost ispoljavanja depresije približno 40%, to nije posledica genetskog nasleđivanja već brojnih drugih faktora i načina prenošenja depresije na koji najvećim dijelom ima značaj socijalna i porodična sredina. Pokazuje se da depresivne majke, za koje se tradicionalno smatra da prenose

depresivnost genetskim putem, ustvari pružaju svom detetu nepovoljnu sredinu za razvoj: nestalne su u svojim stavovima, razdražljivije su i manje su negujuće (5). Brojne studije su potvrdile da sama anksioznost može biti predikcioni faktor za razvoj depresije (6).

Zanemarujuće ponašanje roditelja: ravnodušnost, odsutnost, povlačenje, ili odbacujuća ponašanja: neprijateljstvo, kritičnost i otvoreno odbacivanje deteta usmjeravaju dijete a kasnije i mladog čovjeka da ima iskrivljen doživljaj sebe, svojih sposobnosti i svog mjesta u svijetu. Porodice koje ne pružaju podršku djetetu i adolescentu, koje utiču na obeshrabrivanje samostalnosti i individualnosti u velikoj mjeri utiču na stvaranje plodnog tla za kasniji razvoj depresije (7).

Jedan od najzasnovanijih nalaza vezanih za uzroke nastanka depresije je postojanje stresnih životnih događaja kao prekursora depresije. Smanjenje socijalne mreže, vršnjačko odbacivanje i vršnjačko nasilje, zavisnost od društvene sredine, ekonomske teškoće, elementarne katastrofe, psihopatologija roditelja, razvod braka, razni oblici zlostavljanja, očekivanja od polne uloge, kognitivne distorzije, a naročito smrt u porodici ili gubitak porodice (8,10). Gubitak bliske osobe, zdravlja, posla, slobode i drugi stresori . mogu biti faktori koji ne samo da provociraju već i održavaju depresiju. Frojd je još 1916. god. ukazao na gubitak "objekta ljubavi" kao osnovnu temu depresije.

Ispitivanje depresivnih odraslih je pokazalo da je većina njih doživjela jedan ili više teških stresnih događaja u godini prije početka velike depresivne epizode (8).

Međutim nijedan od navedenih činitelja rizika nije se pokazao kao nužan uslov depresije u detinjstvu i adolescenciji, niti samostalno uspeo da objasni veliki deo različitosti depresivnih simptoma.

Značaj pojedinih činitelja zavisi od konteksta, uzrasta i pola. Pokazalo se da postoji interakcija između višestrukih i multisistemskih činitelja koji povećavaju rizik za nastanak i održanje depresije [9,10].

Tokom pandemije koronavirusa uočeno je da brojni globalni stresni faktori takode veoma utiču na razvoj depresije. Prevalenca simptoma depresije bila je 6,21% kod osoba u karantinu.

Populacija koja je znatno više ispoljavala depresiju i simptome depresivnosti je bila mlada, neriješenog bračnog statusa, nižeg obrazovanja, i pokazivala je i više simptoma izbjegavanja, od nedeprativne grupe. Analiza korelacije pokazala je značajne korelacije između SDS ocjene i sljedećih parametara: dob, brak, obrazovanje (11).

Cilj i hipoteze

Jedan od ciljeva početnog istraživanja je utvrđivanje prevalence depresije kod studenata odabranih fakulteta (Filozofski fakultet u Nikšiću, Medicinski fakultet, Elektrotehnički fakultet, Građevinski/Arhitektonski fakultet u Podgorici, imenovani fakulteti u Ljubljani i Beogradu) u periodu i nakon teške epidemiološke situacije, koja je, prema autorima, jedan od uzroka pojave mentalnih poremećaja.

Cilj istraživanja je osmišljavanje i izrada novog alata za rano otkrivanje faktora rizika za nastanak depresije kod studentske populacije, posebno vulnerabilna na faktore koje uslovlja epidemiološka kriza.

Dodatni ciljevi su testiranje instrumenta na odabranoj studentskoj populaciji kao i na slučajnom uzorku iste populacije na internetu, kako bi se potvrdila njegova upotrebljivost u

praksi.

Takođe, jedan od ciljeva je i procjena faktora koji povećavaju rizik nastanka mentalnih poremećaja kod mladih

Materijali, metode i plan istraživanja

Na početku se planira izvođenje pilot studije koja bi obuhvatila 200 studenata (po 50 studenata sa svakog fakulteta).

Instrument istraživanja: Planira se korišćenje google forms upitnika kroz koji bi studenti mogli ostaviti kontakt telfon ili email adresu. Upitnik bi sadržao osnovne varijable (1. pol, 2. tjelesna težina, 3. tjelesna visina 4. vrsta ili smjer studija), zatim posebne varijable: 5. stil ishrane, 6. prisutnost poremećaja ishrane 7. prisutnost mentalnih poremećaja sada ili u prošlosti, 8. Prisutnost mentalnih poremećaja u porodici, 9. Uticaj stresnog događaja, 10. Uticaj porodičnih odnosa, 11. Uticaj izolacije tokom korona virusa, 12. Uticaj obolijevanja od SARS-CoV-2, 13. Uticaj straha od zaraze i nepovoljnog ishoda.

U daljem dijelu koristio bi se Bekov upitnik za depresiju i DOS upitnik za ortoreksiju.

Metodologija istraživanja: Planira se sprovođenje ukrštena istraživanja i koristiti metodologiju kombinovanog pristupa, sekvencijalni kvantitativni i kvalitativni pristup.

Nakon analize rezultata, one studente koji bi na Bekovom upitniku za depresiju postigli najveći skor kontaktirali bi putem emaila ili telefonom. Odabrali bi 3 studenta sa svakog fakulteta koji su postigli najveći broj bodova na Bekovom upitniku i zbog toga pokazali najveću tendenciju ka depresiji ili već izražen poremećaj i intervjuisali bi ih. Takođe svi bi popunili i DOS upitnik za otkrivanje ortoreksije, jer postoji pozitivna korelacija između ortoreksičnog ponašanja i drugih mentalnih poremećaja, posebno depresije (12).

Tako bi se obavilo 12 polustrukturiranih intervjua, koji bi se kvalitativno analizirali pomoću računarskog programa za analizu teksta Atlas.ti.

Kroz intervjue moguće je otkriti i prikazati vrlo važne faktore koji pojačavaju već poznate činjenice ili otkrivaju nove, skrivene stvari. Kombinacijom kvantitativnih i kvalitativnih metoda bi nam omogućilo dizajn novog alata za skrining koji odražava specifičnosti određenog okruženja.

Nakon dobijanja podatka o određenim faktorima koji se mogu povezati sa razvojem depresije koji su specifični za životnu sredinu, koristili bi ove rezultate u novom alatu za anketiranje veće grupe studenata na čitavom Univerzitetu Crne Gore, Univerziteta u Beogradu i Ljubljani.

Istraživanje bi se odvijalo na odabranim fakultetima u akademskoj godini 2022./2023.

Očekivani naučni doprinos

Očekuje se da će ovakav alat za skrining omogućiti pravovremeno utvrđivanje faktora rizika za depresiju, prije nastanka same bolesti.

Time bi se omogućilo pravovremeno izdvajanje rizičnih grupa i pružanje terapije podrške, te bi ovakav skrining kod mladih omogućio sprečavanje razvoja depresije i svih njenih posledica.

Spisak objavljenih radova kandidata

Nemam objavljenih radova

Popis literature

1. American Psychiatric Association. *Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders (DSM-5), Fifth edition*. 2013
2. Beck AT. *Cognitive Therapy and Emotional Disorders*. London: Penguin Books; 1989.
3. Haaga DA, Dyck MJ, Ernst D. Empirical status of cognitive theory of depression. *Psychol Bull* 1991;110(2):215-36.
4. National Institute of Mental Health. (Data from 2013 National Survey on Drug Use and

Health.) www.nimh.nih.gov/health/statistics/prevalence/major-depression-among-adults.shtml

5. Burbach DJ, Borduin CM. Parent-child relations and the etiology of depression. A review of methods and findings. *Clin Psychol Rev* 1986; 6:133-53.
6. Jacobson, N. C., & Newman, M. G. Anxiety and depression as bidirectional risk factors for one another: A meta-analysis of longitudinal studies. *Psychological Bulletin*, 2017; 143(11), 1155–1200
7. Bowlby J. Developmental psychiatry comes of age. *Am J Psychiatry* 1988;145:1-10.
8. Syed Shabab Wahid, Katherine Ottman, Raya Hudhud, Kamal Gautam, Helen L. Fisher, Christian Kieling, Valeria Mondelli, Brandon A. Kohrt. Identifying risk factors and detection strategies for adolescent depression in diverse global settings: A Delphi consensus study. *Journal of Affective Disorders*, 2021; Volume 279, Pages 66-74.
9. Gilbert CM. Children depression: a risk factors perspective. In: Fraser MW. (eds.), *Risk and Resilience Factors in Childhood*. Washington, DC: National Association of Social Workers, 2004; p. 315-46.
10. Harrington R. *Depressive Disorder in Childhood and Adolescence*. Chichester, Wiley, 1995.
11. Min Peng, Beirong Mo, Yansong Liu, Mingming Xu, Xinran Song, Luyu Liu, Yeqing Fang, Tianyou Guo, Jinying Ye, Zhijian Yu, Qiwen Deng, Xiangyang Zhang. Prevalence, risk factors and clinical correlates of depression in quarantined population during the COVID-19 outbreak, *Journal of Affective Disorders*, 2020; Volume 275, Pages 119-124.
12. Greetfeld M, Hessler-Kaufmann JB, Brandl B, Skurk T, Holzapfel C, Quadflieg N, Schlegl S, Hauner H, Voderholzer U. Orthorexic tendencies in the general population: association with demographic data, psychiatric symptoms, and utilization of mental health services. *Eat Weight Disord*. 2020 Jul 29. doi: 10.1007/s40519-020-00961-0.

SAGLASNOST PREDLOŽENOG/IH MENTORA I DOKTORANDA SA PRIJAVOM

Odgovorno potvrđujem da sam saglasan sa temom koja se prijavljuje.

Prvi mentor	Prof. dr Srđan Milovanović	<i>S. Milovanović</i>
Drugi mentor	Prof. dr Agima Ljaljević	<i>A. Ljaljević</i>
Doktorand	dr Borislav Đurišić	<i>Borislav Đurišić</i>
IZJAVA		
Odgovorno izjavljujem da doktorsku disertaciju sa istom temom nisam prijavio/la ni na jednom drugom fakultetu. U Podgorici, 15.3.2023 g. Ime i prezime doktoranda <i>Borislav Đurišić</i>		